

УДК 327.8:321.7

Цитування:

Бугайов М. В. Блоги як інструмент культурної дипломатії. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2023. № 2. С. 55–63.

Бугайов Микола Вікторович,
аспірант Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-8554-0126>
Kbugajov1996@gmail.com

Buhaiov M. (2023). Blogs as a Tool of Cultural Diplomacy. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal, 2, 55–63 [in Ukrainian].

БЛОГИ ЯК ІНСТРУМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Мета роботи – виявити роль блогів у представленні української культури за кордоном, що є засобом культурної дипломатії. **Методологія дослідження** базувалася на використанні методів: аналізу і синтезу – з метою вивчення джерельної бази статті; порівняльного, що дав змогу встановити підходи різних країн, зокрема України, до репрезентації своєї культури світові; а також синергетичний підхід, що ґрунтується на ідеї самоорганізації культури, що ми й спостерігаємо в нинішніх суспільних умовах. **Наукова новизна** статті полягає в тому, що в ній уперше представлено блоги як важливий інструмент культурної дипломатії України, які мають транслювати світові культуру України – самобутню автентичну, що має свої корені, і водночас сучасну, що постійно перебуває в розвитку. **Висновки.** Мистецтво є потужним інструментом культурної дипломатії України. Розуміння закордонною спільнотою специфіки культурних ознак українців як нації сприятиме утвердженню України як культурного суб'єкта на міжнародному рівні, крізь призму культури формуватиме об'єктивне розуміння природи російсько-української війни. Культурна дипломатія – важливий ресурс впливу у світі; й інтернет-середовище, зокрема блогосфера, має не обмежені часом і місцем для цього інформаційні інструменти, що посилює її роль, а отже, і відповідальність за результати цієї діяльності.

Ключові слова: блоги, блогосфера, українська культура, культурний суб'єкт, культурна дипломатія.

Buhaiov Mykola, Postgraduate Student, National Academy of Culture and Arts Management
Blogs as a Tool of Cultural Diplomacy

The purpose of the study is to identify the role of blogs in the representation of Ukrainian culture abroad, which is a means of cultural diplomacy. **The research methodology** was based on the use of the following methods: analysis and synthesis – in order to study the source base of the article; comparative, which helped to establish the approaches of different countries, including Ukraine, to the representation of their culture to the world; as well as a synergistic approach based on the idea of self-organisation of culture, which we observe in the current social conditions. **The scientific novelty** of the article is that it presents for the first time blogs as an important tool of Ukraine's cultural diplomacy. They have to broadcast Ukraine's culture to the world – original, authentic, rooted, and at the same time modern and constantly evolving. **Conclusions.** Art is a powerful tool of Ukraine's cultural diplomacy. Understanding by the foreign community of the specifics of the cultural characteristics of Ukrainians as a nation will contribute to the establishment of Ukraine as a cultural entity at the international level, and through the prism of culture will form an objective understanding of the nature of the Russian-Ukrainian war. Cultural diplomacy is an important resource of influence in the world; and the Internet environment, in particular the blogosphere, has information tools that are not limited by time and place, which enhances its role and, consequently, responsibility for the results of this activity.

Key words: blogs, blogosphere, Ukrainian culture, cultural subject, cultural diplomacy.

Актуальність теми дослідження. Нині українське суспільство перебуває в умовах, коли національна культура не віддільна від політики, а нею зумовлена, більше того, є її індикатором, рушієм. Мистецтво, в усіх його проявах, транслює теми, сюжети, важливі й актуальні для людей саме тут і зараз. Воно стає загальнодоступним для сприйняття завдяки інтернет-простору, який прибрав часові й

територіальні межі поширення інформації. Блоги стали універсальним інструментом репрезентації очікувань, уподобань, зокрема й культурних. Особливо це важливо в нинішніх умовах, коли українська культура перебуває під прицілом знищення. Це активує в українців протестну культуру: «що сильніші спроби ворога заперечити існування нашої культури, то завзятіше ми захищаємо її та яскравіше маємо заявляти про себе світові» [8].

Репрезентацію своєї країни закордонно за допомогою культури називають культурною дипломатією. Вона в епоху глобальних змін і конфліктів має потужний культурний, соціальний і правовий потенціал [20].

Аналіз досліджень і публікацій. Культурна дипломатія ще не була предметом вивчення науковців у контексті її реалізації в блогах. Теоретичний аспект нашої теми не представлений у науковому дискурсі, проте практичний – власне робота блогів у цьому напрямі – має місце в інформаційному просторі й відіграє важливу в ньому роль. Визначимо на основі публікацій, як культурну дипломатію ідентифікують культурні актори, які власне її і просувають. Єжи Онух, колишній директор Польського інституту в Києві і Нью-Йорку, в інтерв'ю для інтернет-медіа «Лівий берег» назвав культурну дипломатію «продажем іміджу країни засобами культури» [10]. Фахівець з публічної дипломатії наголосив на тому, що культурна дипломатія українців починається в Україні: важливо визначитися, хто ми, у чому наша унікальність, які духовні та матеріальні цінності транслюємо. Валентина Клименко назвала культурну дипломатію «елегантним тандемом мистецтва і політики» [17]. Про росію за кордоном, на думку авторки, згадують у контексті класичного балету та роману «Війна і мир». Тож Україна має посилити свою діяльність з просування себе як культурного бренду. На сторінках сайту Українського культурного фонду Ірина Забіяка культурну дипломатію ідентифікує як частину публічної дипломатії, яку, зокрема, реалізують державні інституції: Український інститут, Український культурний фонд, Український інститут книг та ін. Така дипломатія спрямована на широку громадськість і передбачає ведення діалогу. Також вона довгострокова в часі, зумовлена стереотипами, які сформувалися в певних народів про інші народи, їхні культури [14].

Мета дослідження – виявити роль блогів у представленні української культури за кордоном, що є засобом культурної дипломатії.

Виклад основного матеріалу. Досвід роботи культурних інституцій інших країн на теренах України, які її провадять, зокрема, й онлайн, проаналізувала Валентина Клименко [17]. Одним із лідерів культурної дипломатії медійниця вважає Гете-Інститут – Німеччина. Девіз Гете-Інституту – «Мова. Культура. Німеччина». Установа пропагує німецьку мову, здійснює культурний діалог, провадить інформаційну роботу, співпрацює з іншими європейськими інституціями. Організація

разом з Франкфуртським книжковим ярмарком бере активну участь у Книжковому арсеналі в м. Києві, готує копродукцію з Україною в театральній сфері, розвиває освітній напрям.

Франція провадить свою культурну діяльність в Україні, зокрема, завдяки Французькому інституту (до 2011 р. – Французький культурний центр). В Україні діяльність інституту забезпечує «Альянс Франсез» – громадська культурно-просвітницька організація, яка пропагує французьку мову і культуру. З 2014 року Французький інститут проводить фестиваль «Французька весна». У межах заходу проходять Дні французького кіно та присуджують премію «Сковорода» за найкращий переклад із французької мови на українську.

Амбасадором культурної дипломатії Великої Британії в Україні є Британська рада. В Україні – з 1992 року. На Фестивалі британського кіно в Україні демонструють стрічки призерів Канн, фаворитів британських премій і фестиваліні хіти.

Польщу в Україні, зокрема, представляє Польський інститут у Києві. Ева Фігель, його директорка, вважає, що «через культуру можна набагато легше ввійти в кожен країну і знайти підтримку на суспільному рівні» [17], вона є елементом стратегічної діяльності. Культурна діячка переконана, що потрібно брати участь у фестивалях, семінарах, проте ефективність такої роботи визначає не кількість заходів, а їх знаковість, важливість. Розповідати про спадщину треба в модерному ключі, поєднуючи минуле із сучасним, щоб програмувати успішне майбутнє. В Україні Польський інститут заснував дві премії – літературну імені Конрада і мистецьку імені Малевича, організовує Дні польського кіно про сучасний польський кінематограф та ін.

Ірина Забіяка вказує, що Україна наслідує моделі провадження культурної дипломатії демократичних держав: Польщі, Німеччини, Франції та ін., що передбачає представлення культурних продуктів без жорсткого втручання в цей процес держави, активне співробітництво з недержавними організаціями. Проте, на відміну від згаданих вище країн, культурна дипломатія України ще не виробила дієві механізми, що залишатимуть нашу країну в полі зору інших країн, підігриватимуть інтерес до української культури, оскільки культурна інфраструктура та культурні індустрії всередині самої країни не провадять щодо цього ефективну роботу. Одним із завдань такої діяльності є вироблення стереотипів, в ідеалі – позитивних, про Україну, щоб нею цікавилися

та сприймали як державу, яка знає, що може запропонувати світові [14].

Тіна Пересунько, авторка й кураторка проекту «Світовий тріумф «Щедрика» – 100 років культурної дипломатії України» (2019) [19], наголосила, що «не лише Франція має історію та національні традиції в галузі культурної дипломатії, до яких ми апелюємо – мережі Французьких інститутів у світі, французькі урядові програми в галузі культурної дипломатії; або Польща – Інститут Адама Міцкевича; Велика Британія – діяльність Британських рад за кордоном; чи Німеччина – Гете-Інститути. <...> Україна також має свої національні, інституційні, державні традиції в галузі культурної дипломатії» [11].

Завдання культурної дипломатії України окреслено в статті О. Стасевської та І. Маланчук: «ознайомлення закордонної громадськості з культурним доробком власного народу; використання культурного обміну та різних культурних проектів для підвищення престижу й формування створення сприятливих умов для вдосконалення співпраці в економіці та політиці; ознайомлення власної громадськості з культурними надбаннями інших народів; сприяння науковому обміну та співпраці в цій сфері, підтримці високого науково-технологічного рівня, який відповідає світовим стандартам; співпраця у сфері спорту, туризму; поширення власної мови за кордоном; формування іміджу української держави» [29]. Значну роль у цьому відіграють не тільки державні структури, відповідальні за культурний сектор, а й громадські організації, окремі активні представники української спільноти, у контексті нашого дослідження – блогери як люди, які оперативно висвітлюють актуальні події і своєю діяльністю впливають на думку суспільства.

Так, у блогах висвітлюють діяльність артистів, композиторів, режисерів, скульпторів, художників та ін., що сьогодні набула особливої ваги: представляючи український культурний продукт за кордоном, митці нагадують світові про країну, яка вкотре бореться за право мати свою мову, історію, культуру. Прикладом може слугувати Пісенний конкурс «Свробачення 2022», на якому група Kalush Orchestra, яка представляла Україну, перед фінальним виступом закликала світову спільноту звернути увагу на окупований Маріуполь, військових і цивільних, які перебували на «Азовсталі». У цей самий день в інтернеті різко зросла кількість пошукових запитів користувачів за словом Azovstal.

Як зазначає О. Дятел, «на тлі війни будь-

який український продукт, зокрема культурний або мистецький, вже є політичним. <...> Твори митців з України ... іноземці оцінюють крізь призму війни» [8].

Представники української культури своєю творчістю формують у закордонній спільноті образ сучасної України. Так, наприклад, інтернет-платформи у травні 2022 року поширили інформацію про те, як команда археологічної опери Chornobyldorf українських композиторів Романа Григоріва та Іллі Разумейка, створена в 2020 році лабораторією Opera aperta, представляла свій продукт європейському глядачеві. Міжнародне журі конкурсу Music Theatre Now 2022 року включило оперу Chornobyldorf до шести найкращих у світі. Ця робота, за словами композитора Романа Григоріва, поєднала різні жанри: кіно, хореографію, перформанс і спів [3]. У постановці йшлося про нащадків людства, які вижили після низки катастроф. Блукаючи між зруйнованими атомними станціями, порожніми церквами, театрами та галереями, вони намагалися відтворити втрачену цивілізацію за допомогою археологічних перформансів-ритуалів. Цю подію висвітлено на сторінках мультимедійної платформи «Укрінформ» [3], де, зокрема, зазначено, що колектив, гастролюючи по Європі, здійснює потужну інформаційно-культурну кампанію, щоб пояснювати закордонному глядачеві про масштаби трагедії в Україні, спричиненої російською агресією. Він використовує всі можливі способи: показ дійства, участь у дискусіях тощо, аби охопити більшу частину публіки й нагадати, що війна в Україні триває і ми потребуємо підтримки.

У результаті такої інформаційної кампанії, яку здійснюють соціальні мережі, блогери, що транслують українське світові, закордон усе менше ототожнює українську культуру з російською. Щоб міцно закріпитись у свідомості представників цивілізованого світу як повноправний учасник світового культурного процесу, Україна має максимально використати момент цієї уваги: активно працювати над створенням вистав, виставок, фільмів, які допоможуть розкрити культурний контекст України світовій спільноті, і поширювати інформацію про це насамперед завдяки можливостям інтернет-мережі.

Просування українського культурного продукту на міжнародну арену сприятиме: ідентифікації українців як окремої нації, з автентичною та історико-культурною спадщиною, як усередині країни, так і за кордоном; усвідомленню потреби засудити рф,

яка прагне знищити багатовікову культурну спадщину українського народу; створюватиме для України нові можливості [22].

Культурна дипломатія в інтернет-просторі працює, зокрема, шляхом поширення інформації про Україну як культурний бренд у дописах. Це актуально, оскільки в нинішню епоху цифрових технологій значна частина споживачів інформації отримує її насамперед онлайн. Як зазначено на сайті Українського інституту, «найчастіше ми звертаємося саме до Вікіпедії, аби отримати потрібну інформацію. <...> Цей проєкт дозволить гучніше розповідати про Україну та її надбання» [21]. Так, ГО «Вікімедіа Україна», Український інститут та Міністерство закордонних справ України щороку з 2021-го організують Місяць культурної дипломатії України. Завданням проєкту є створити нові та покращити наявні статті про Україну українською та іноземними мовами. Так, у перший рік акції (її гасло *Ukraine Everywhere – Україна всюди*) 172 користувачі створили понад 800 нових статей українською та іноземними мовами й оновили статті понад 1 200 разів.

2022 року війна не зупинила проєкт. Навпаки, до нього долучилися 253 учасники, які написали 3813 нових статей та покращили 262. Окремі статті створили новими мовами: «Многая літа» і «Борщ» – мовою малайлам (Індія) та «Розстріляне відродження» – китайською. Багатьма мовами переклали статті про бренд України *Ukraine NOW*, відомі українські фільми останніх років – «Атлантида» та «Донбас», а також про митців Дзигу Вертова й Софію Яблонську. Найбільше додали та доопрацювали статей португальською, англійською та французькою мовами. Проєкт викликав жвавий інтерес в азіатських країнах.

2023 року були створені статті про Наталку Полтавку французькою, фільми «Земля» та «Тіні забутих предків» угорською, Івана Марчука японською, роман «Місто» арабською, Художній музей імені Куїнджі китайською. Щоб наповнити світовий інформаційний простір правдивими фактами про український народ і його культуру, було створено та покращено майже 1,5 тисячі статей про Україну. З'явилися дописи про культурні феномени сучасності – меми та символи незламності [22].

Результати Місяця культурної дипломатії висвітлювали на своїх онлайн-сервісах: Міністерство закордонних справ України (mfa.gov.ua), Український інститут (ui.org.ua),

Вікімедіа Україна (wikimedia.org), «Детектор медіа» (detector.media), «Суспільне. Культура» (suspilne.media), «Гвара Медіа» (gwaramedia), «Укрінформ» (ukrinform.ua), «Еспресо» (espreso.tv), «Голос України» (golos.com), «Читомо» (chytomo.com) та ін.

Формат культурних подій має відповідати очікуванням та інтересам аудиторії. У рік повномасштабного вторгнення росії в Україну – 2022 – Український інститут реалізував більше 200 заходів та охопив близько 70 країн (за словами Володимира Шейка, генерального директора Українського інституту, прямиї ефір «Єдиних новин», 17.07.2023, 14.25–14.30). Географію культурної дипломатії визначила специфіка культурного розвитку країни. Наприклад, класична музика цікава Австрії, Франції, Німеччині. Потужні театральні зв'язки Україна має із Польщею, Німеччиною, Великою Британією. Візуальне мистецтво представлене там, де є сильні музейні чи галерейні інституції: Велика Британія, США, Франція, Іспанія, Польща. Для України важливим завжди був євроатлантичний напрям. Нині пріоритетним є налагодження культурного співробітництва з країнами Латинської Америки, Африки, Азії, наприклад Індією, де про Україну майже нічого не знають.

В Іспанії, у Мадриді, 2022 року була відкрита виставка «В епіцентрі бурі: український модернізм, 1900–1930» в Національному музеї Тіссена-Борнеміси. Цю подію на шпальтах онлайн-медіа «Українська правда» знавець сучасного мистецтва Костянтин Дорошенко назвав етапною «в процесі деколонізації української культури» [9]. Завдяки проєкту європейський глядач дізнався про Україну як батьківщину кубофутуризму. Репрезентовані картини ніби зафіксували в одній миті пам'ять про трагедії, свідками та жертвами котрих були їхні автори: Першу світову війну, єврейські погроми, червоний і білий терор, Голодомор, чекістські катівні. Такі мистецькі події надихають сучасних художників на діалог, що особливо важливо в переломні роки нашої новітньої історії. В *Esthete*-газеті про цю виставку сказано, що вона транслює еволюцію українського мистецтва початку ХХ століття, сповненого творчих експериментів. Метою проєкту є через представлення 69 робіт відкрити глядачам український модернізм як частину європейського [6].

Інститут стратегії культури, підпорядкований Львівській міській раді, на своїй онлайн-сторінці вказував, що українські культурні події за кордоном (на різних рівнях –

від персонального, інституційного до загальнодержавного; у різних подієвих форматах: разові події, окремі проекти, частини міжнародних форумів – та формах: арт, аналітика, дискусії тощо) дають змогу іноземній публіці краще розкрити країну, яка зараз виборює своє право на ідентичність – соціальну, національну, культурну. Зазначено, що з лютого 2022 року Україна активізувала свою культурно-просвітницьку діяльність шляхом «виступів українських літераторів(ок) на міжнародних майданчиках, благодійних концертів чи турів українських музикантів, виступів на фестивалях, репрезентації українського кіно на міжнародних зустрічах, як у Венеції, Торонто чи вперше на Nordisk Panorama Film Festival» [18].

2023 року роботи художниці Марії Примаченко вперше показали у Великій Британії. 23 картини репрезентували в одному з найпрестижніших музеїв Лондона – Галереї Саатчі. Підготувала показ праонука мисткині – Анастасія Примаченко. Британська публіка зацікавилася творчістю художниці, яка є популярною в Україні. Відвідувачі відмітили символізм і життєствердність картин, на яких представлені тварини з людськими обличчями. Їх вразила картина, на якій Марія Примаченко зобразила саму себе на ліжку, хвору на поліомієліт. Цю подію висвітлили інтернет-видання: Elle, «Район. Культура», «Історична правда», Lb.ua та ін.

Українську культуру за кордоном до лютого 2022 року часто сприймали як частину російської. Тож виставки фотографій злочинів російських окупантів на території України стали одним з інструментів культурної дипломатії України та кроком до деколонізації української культури від російської. Наприклад, проект Russian War Crimes – «Російські воєнні злочини» – підготував і представив світовій публіці PinchukArtCentre. Спочатку показ світлин, на яких зафіксовано моральні та фізичні страждання людей, руйнування їхнього житла й життя загалом, влаштували на Міжнародному економічному форумі у швейцарському Давосі наприкінці травня 2022 року, потім – в офісі Європарламенту, згодом – у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі, а також у Нью-Йорку – в Українському інституті Америки. У ютубі про цю подію представлено кілька роликів. Один із них має лише музичний супровід: <https://www.youtube.com/watch?v=wjm5MOFFeXM>, для того щоб його зрозуміли глядачі в будь-якому куточку світу.

Фотографія – це універсальна мова, засіб фіксації навколишнього світу, емоцій людей і тварин, що дає змогу комунікувати з іншими народами без перекладу. Блогери, виставляючи на своїх сторінках фотоісторії про наслідки вторгнення росії в Україну, привертають цим увагу світової спільноти до країни, що бореться за свою мову, культуру, територію, ідентичність (наприклад pani.petlya – <https://www.instagram.com/pani.petlya/>), і водночас транслюють українцям реакцію світу на події в Україні (ana.fedoriva – <https://www.tiktok.com/@ana.fedoriva/video/7088050495620697350?q=%D1%84%D0%BE%D1%82%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83&t=1690140929245>), Коли блогер – авторитетна, відома людина, то такі дописи мають великий вплив на думку громадськості. Українські музиканти, співаки, актори, режисери, хореографи, які нині боронять Україну, а саме: Гарік Бірча, Женья Галич, Максим Девізорів, Коля Серга, Тарас Тополя, Фагот, Дмитро Дікусар, Ахтем Сейтаблаєв, Андрій Хливнюк, Макс Барських та ін., коментують війну на своїх сторінках у соцмережах або їх думку висвітлюють інші блогери. Культура не може бути окремо від політики. Російський народ настільки культурно та морально спотворений пропагандою, що вважає правомірним нищити інші народи. Українські митці-захисники у своїх онлайн-зверненнях гостро реагували на злободенні проблеми, зокрема критикували співвітчизників-колег, які не висловлювали активну громадянську позицію щодо війни. Наприклад, Коля Серга на своїй сторінці в тиктоці вказував, що є головною метою творчості, особливо у воєнний період, наголосивши на важливій ролі співаків: «Культурний діяч несе відповідальність за все, що він каже або не каже. І відповідальність прямо пропорційна розміру аудиторії. <...> Відповідальність артиста саме в тому, щоб, перебуваючи на очах в аудиторії, уміти чесно заглянути в себе, віднайти там біль, дістати його і зцілити себе за допомогою творчості. Тоді й аудиторія буде зцілюватися разом з ним...» [26].

Блогери транслюють відео про нашу культуру, що робить її більш зрозумілою та цікавою для іноземців. Наприклад, Ольга Токар, викладачка німецької мови, на курсах для іноземців з Іраку, Сомалі, Сирії та Афганістану навчає мови, зокрема, на прикладі пісні «Ой у лузі червона калина» німецькою мовою [24].

На тлі російсько-української війни деякі іноземці, щоб підтримати Україну, почали опановувати українську мову. Про це розказано на тикток-сторінці «Студія Паляниця», яка процитувала відеоролик BBC News Україна. Щоб покращити свої знання, слухають пісні «Океану Ельзи», ONUKA, ДахаБраха, Христини Соловій, Kalush, Go A; промови В. Зеленського українською мовою, читають твори Сергія Жадана та ін. На переконання іноземців, які вивчають українську мову, так вони протестують проти геноциду, який росія чинить щодо України, і що більше людей у світі знатимуть українську, то краще знатимуть нашу культуру і тим складніше буде її знищити [15]. Сергій Жадан для Радіо Свобода відзначав такі випадки, коли іноземці починали вивчати українську мову після особистого спілкування з українцями. Так вони хотіли самі розібратися в подіях. Тож такий фронт не менш важливий, ніж волонтерство [12]. Полька Мальвіна поділилася в тиктоці тим, що вона вивчила українську мову самостійно. До повномасштабного вторгнення вона побувала в Україні, і її захоплюють вишиванки, які українці вдягають на свята, гарні міста, українська музика та українська мова, а також українська кухня [16].

У блогах надають оцінку подіям у світі, зокрема й пов'язаним зі збереженням культурної спадщини. Так, у тиктоці ЮНЕСКО – головну організацію, яка, за Статутом, має сприяти діалогу між цивілізаціями, культурами й народами, що ґрунтується на повазі загальнолюдських та національних культурних цінностей, тобто виконувати функції світової культурної дипломатії, – критикують за пасивну позицію щодо руйнувань культурних пам'яток в Україні, спричинених російською агресією [27; 28].

Інтернет-платформи є майданчиками, на яких культурні діячі закордоння демонструють свою підтримку нашої країни. Прикладом може бути виступ американського коміка Кріса Рока, у якому він порівнює свою країну й Україну: «Америка у жахливому стані. Америка зараз не в найкращій формі. У нас тут гірше, ніж в Україні. Так, я так сказав. Знаєте чому? Тому що Україна об'єднана, а от Америка, очевидно, розділена. Ясно? Ми розділені. У нас усе настільки погано, що якби росіяни прийшли сюди прямо зараз, пів країни сказало: “Давайте їх вислухаємо”» [1]. Підтримку Анджеліни Джолі, яку вона висловила в інтерв'ю кореспондентці 1+1 Наталці Пісні, розтиражували блогери. Американська актриса в Лондоні під час прем'єри свого фільму

«Чаклунка» не втомлювалася говорити про Україну: «Я сподіваюся, мені не доведеться знімати про Україну кіно, подібне до «Країни крові і меду», яке я знімала про Боснію» [2]. Історія про українського підлітка, який, сидячи у львівській кав'ярні, коли туди завітала Анджеліна Джолі, яка 30 квітня 2022 року відвідала Україну, стала поштовхом для інтернет-творчості: мемів, реп-пісень [30]. Американський кіноактор Арнольд Шварцнегер наголосив, що світ має підтримати Україну, а не фінансувати війну, сплачуючи за викопне паливо [23]. Британський співак Гаррі Стайлз на концерті у Варшаві 2023 року одягнув синьо-жовтий костюм і розгорнув прапор України, коли виконував пісню Sign of the Times. Роком раніше виконавець пожертвував Україні свій гонорар за рекламу Apple [5]. Блоги поширили інформацію про підтримку України в її битві за існування як країни діячів культури світу: режисерів (Девід Лінч, Кері Фукунага, Даг Лайман, Лев Шрайбер та ін.), акторів (Даніель Брюль, Шеннен Доєрті, Кім Кардаш'ян, Жан-Клод Ван Дам, Максим Галкін та ін.), музикантів, співаків (Біллі Айліш, Джеймс Гетфілд, Джаред Лето, Ед Ширан, Джеймс Блант, Том Оделл, Pink Floyd, Rolling Stone, Imagine Dragons та ін.) та ін. У вікіпедії відведено спеціальну сторінку «Діячі культури, які підтримали Україну» [7]. Блогосфера, яка на сьогодні є одним з основних джерел інформації та комунікації, оперативно реагує на актуальні події, не лише демонструючи позицію представників культурної індустрії щодо війни росії в Україні, а й формуючи цим певні меседжі.

Активна артдіяльність за кордоном – це завжди цінно, особливо зараз. А ще важливо розповідати про це світові за допомогою сучасних комунікативних каналів – блогів, які споживає значна частина читацької аудиторії, інакше захід пройде непомітно й не матиме потрібного ефекту. Так, користуються популярністю в користувачів блоги про їжу. За Наталією Романюк, одним із напрямів культурної дипломатії є кулінарна дипломатія, яка передбачає представлення та популяризацію українських гастрономічних страв задля формування позитивного культурного іміджу держави, встановлення міжнародних культурних зв'язків [25]. Спільне переживання відчуттів, емоцій зближує людей, встановлює емоційний контакт попри мовні бар'єри. Одним з активних футблогерів є ресторатор Євген Клопотенко. 1 липня 2022 року за його ініціативи борщ внесли до нематеріальної культурної спадщини

ЮНЕСКО [4]. На переконання дослідника вітчизняної кухні, так Україна повернула ще одну вкрадену росією частинку своєї культури під назвою «їжа», лідером якої є борщ. Щоб бути в інформаційному просторі закордоння, Україна має чимось відрізнятись від інших країн, бути унікальною у своїй культурі, зокрема й у їжі – важливій складовій культурної ідентичності народу. Так, пасту та піцу у світі асоціюють з Італією, гуляш – з Угорщиною, ростбїф – з Великою Британією, гамбургери – зі США, паелью – з Іспанією. Ідентифікувати Україну за кордоном можна за такими стравами: голубці, сирники, гречка в різних варіаціях, вареники з вишнями та маком (така начинка унікальна), котлета по-київськи (як віденський шніцель – гастрономічний бренд Австрії), київський торт; за такими продуктами: копчена груша, бринза, сметана. Гастрономічні вподобання людей є маркером їх звичок, впливають на культурні вподобання. Тому важливо дерусифікувати кулінарні смаки українців, наприклад, замість окрошки вживати киселицю – старовинну бойківську страву на основі йогурту та запечених овочів. Є. Клопотенко наголосив, що Україні важливим є визнання світом також таких наших культурних надбань, як писанка та вишиванка [13].

Наукова новизна статті полягає в тому, що в ній уперше представлено блоги як важливий інструмент культурної дипломатії України, які мають транслювати світові культуру України – самобутню автентичну, що має свої корені, і водночас сучасну, що постійно перебуває в розвитку.

Висновки. Отже, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і їх проникнення в усі сфери людської життєдіяльності відкрив нові перспективи для поширення культури не тільки всередині країни, а й світу. Це особливо важливо в нинішніх умовах російсько-української війни, коли Україна гостро потребує підтримки як матеріальної, так і моральної. Українська література, театр, кінематограф, фотографія, живопис, музика, перформанс – загалом мистецтво є потужним інструментом культурної дипломатії України. Розуміння закордонною спільнотою специфіки культурних ознак українців як нації сприятиме утвердженню України як культурного суб'єкта на міжнародному рівні, крізь призму культури формуватиме об'єктивне розуміння природи російсько-української війни. Культурна дипломатія – важливий ресурс впливу у світі через культуру на політику (вони не віддільні

одна від одної), який можна використовувати для просування інтересів своєї держави, для взаєморозуміння між народами – й інтернет-середовище, зокрема блогосфера, має не обмежені часом і місцем для цього інформаційні інструменти, що посилює її роль, а отже, і відповідальність за результати в цій діяльності.

Література

1. Американський комік Кріс Рок про Україну. *Inform.ua*. URL: <https://www.tiktok.com/@thevillageua/video/7210752834621541638?q=юнеско про україну&t=1689773979380> (дата звернення: 21.03.2023).
2. Анджеліна Джолі підтримала Україну. *Kharakterik444*. URL: <https://www.tiktok.com/@kharakterik444/video/7030827982046465286?q=джолі україна&t=1689776460738> (дата звернення: 21.03.2023).
3. Археологічну оперу «Чорнобильдорф» викладуть у відкритий доступ. *Укрінформ*. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3234016-arheologicnu-operu-cornobildorf-vikladut-u-vidkritij-dostup.html> (дата звернення: 21.03.2023).
4. Битва за борщ виграна. Українську національну страву занесено до культурної спадщини ЮНЕСКО. *Eurosolidarity_poltava1*. 01.07.2022. URL: https://www.tiktok.com/@eurosolidarity_poltava1/video/7115446072138386694?q=юнеско про україну&t=1689773979380 (дата звернення: 21.03.2023).
5. Британський співак Гаррі Стайлз знову підтримав Україну! 03.07.2023. *Fenyx News*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=47V4IjcJTfE> (дата звернення: 21.03.2023).
6. Виставка «В епіцентрі бурі: модернізм в Україні, 1900–1930» відкрилася у Мадриді. *Esthetegazeta*. 29.11.2022. URL: <https://www.esthetegazeta.com/post/vystavka-v-epicentri-buri-modernizm-v-ukraini-1900-1930-vidkrilasja-u-madridi> (дата звернення: 21.03.2023).
7. Діячі культури, що підтримали Україну. *Wikinedia*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Діячі_культури,_що_підтримали_Україну (дата звернення: 21.03.2023).
8. Дятел Ольга. Митці – дипломати від культури або Чому все українське мистецтво зараз політичне. *lb.ua*. 2022. 20 червня. URL: https://lb.ua/blog/olga_diatel/520673_mittsi-diplomati_vid_kulturi_abo.html (дата звернення: 21.03.2023).
9. Дорошенко К. Українська Атлантида. Виставка в Мадриді відкриває український модернізм світу. *Українська правда*. 27.03.2023. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2023/03/27/253550/> (дата звернення: 21.03.2023).
10. Єжи Онух: "Культурна дипломатія – це продаж іміджу країни засобами культури". *Львів берег*. 25.11.2015. URL: https://lb.ua/culture/2015/11/25/321735_iezhi_onuh_kulturna_diplomatiya_tse.html (дата звернення: 21.03.2023).
11. Єремичева Любов. Тіна Пересунько: «Щедрик» до нас приходять не з культурної дипломатії Петлюри, а з голлівудських фільмів. *Prostir*. URL: <https://www.prostir.ua/?focus=schedryk-do-nas-pryhodyt-ne-z-kulturnoji-dyplomatiiji-petlyury-a-z-hollivudskiyh-filmiv> (дата звернення: 21.03.2023).

12. Жадан про цікавість іноземців до української мови та культури. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.tiktok.com/@radiosvoboda.org/video/7231594137584160006?q=українська культура іноземцям&t=1689710130788> (дата звернення: 21.03.2023).

13. Жартовська М. Як перемогти росію у війні за борщ – Євген Клопотенко. *ТА.ЗА.ШО*. 09.07.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2dYs9t0U8Lw> (дата звернення: 21.03.2023).

14. Забіяка Ірина. Культурна дипломатія: від самопізнання до самопрезентації. *Український культурний фонд*. 12.06.2020. URL: <https://uaculture.org/texts/kulturna-dyplomatiya-vid-samopiznannya-do-samoprezentacziyi/> (дата звернення: 21.03.2023).

15. Іноземці вчать українську: «Милозвучна і жахливо складна мова». *Студія Паляниця*. 11.11.2022. URL: <https://www.tiktok.com/@palyanytsya.studio/video/7164838150265638149?q=про культуру іноземцям&t=1689707333867> (дата звернення: 21.03.2023).

16. І ще за сало забула. *malv.inka*. URL: <https://www.tiktok.com/@malv.inka/video/7206700289229884677?q=українська культура іноземцям&t=1689710130788> (дата звернення: 21.03.2023).

17. Клименко В. Культурна дипломатія: елегантний тандем мистецтва і політики. *Українська правда*. 15.04.2016. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/04/15/211092/> (дата звернення: 21.03.2023).

18. Культура в часі війни: дипломатичний фронт. *Інститут стратегії культури*. 2022. URL: <https://isc.lviv.ua/dyplomatiia-v-chasi-vijny/> (дата звернення: 21.03.2023).

19. Лелик М. Б. Культурна дипломатія як складова державної комунікації: мистецтво презентувати Україну (оглядова довідка за матеріалами преси та інтернету за 2019–2021 рр.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_oglyadi/2021/Culture11.10.pdf (дата звернення: 21.03.2023).

20. Луцишин Г., Гончарук А. Особливості розвитку культурної дипломатії в сучасних умовах. *Humanitarian vision*. 2017. Vol. 3. Num. 1. С. 25–30. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/hv_2017_3_1_7.pdf (дата звернення: 21.03.2023).

21. Місяць культурної дипломатії України у Вікіпедії проходить вдруге. *Український інститут*. 2022. URL: <https://ui.org.ua/news/news-cultural-diplomacy/ukraines-cultural-diplomacy-month-for-the-second-time/> (дата звернення: 21.03.2023).

22. Місяць культурної дипломатії України. *Український інститут*. 2023. URL: <https://ui.org.ua/sectors/projects/cross-sector-projects/ukraines-cultural-diplomacy-month-on-wikipedia-2/> (дата звернення: 21.03.2023).

23. «На наших руках кров» – Арнольд Шварцнегер. *Today2022*. 20.09.2022. URL: https://www.tiktok.com/@life_today2022/video/7145265064054983982?q=шварцнегер%20україна&t=1689777786620 (дата звернення: 21.03.2023).

24. Проводжу лікбез для іноземців! *Olga.tokar.noty*. URL: <https://www.tiktok.com/@olga.tokar.noty/video/7247979650507427099?q=про культуру іноземцям&t=1689707333867> (дата звернення: 21.03.2023).

25. Романюк Н. Кулінарна дипломатія як інструмент міжнародної взаємодії. *Міжнародні*

відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2022. № 1(12). С. 30–44. URL: <https://www.relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/249/222> (дата звернення: 21.03.2023).

26. Серга Коля. Про Лободу, Макса Барських, Потапа та відповідальність культурних діячів перед аудиторією. *Thekolyalovesyou*. URL: <https://www.tiktok.com/@thekolyalovesyou/video/7249364327919062315>

27. Скандал через удар по центру Львова. Що лягнули в ЮНЕСКО? *Shok.news*. URL: <https://www.tiktok.com/@shok.news.ua/video/7253439439500872965?q=юнеско про україну&t=1689773979380> (дата звернення: 21.03.2023).

28. Що ви, ЮНЕСКО? Занепокоєні? *The_mystetvo*. 2023. URL: <https://www.instagram.com/p/CvCGf3WNgxF/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D> (дата звернення: 21.03.2023).

29. Стасевська О. А., Маланчук І. І. Культурна дипломатія: симбіоз культурного та правового потенціалу. *Право та інновації*. 2021. № 1 (33). С. 89–95. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/8d0dc6a4-d9ff-4b20-b251-3fae31a93d5e/content> (дата звернення: 21.03.2023).

30. Чоткі новини. *Chotki_news*. 02.05.2022. URL: https://www.tiktok.com/@chotki_news/video/7093153317311778053?q=джоліукраїна&t=1689776460738 (дата звернення: 21.03.2023).

References

1. American comedian Chris Rock about Ukraine. *Informs.ua*. Retrieved from: <https://www.tiktok.com/@thevillageua/video/7210752834621541638?q=юнеско про україну&t=1689773979380> [in Ukrainian].

2. Angelina Jolie supported Ukraine. *kharakternik444*. Retrieved from: <https://www.tiktok.com/@kharakternik444/video/7030827982046465286?q=джолі україна&t=1689776460738> [in Ukrainian].

3. The archaeological opera “Chernobyl’dorf” will be made publicly available. (2022). *Укрінформ*. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3234016-arheologicnu-operu-cornobildorf-vidkladut-u-vidkritij-dostup.html> [in Ukrainian].

4. The battle for borscht is won. The Ukrainian national dish is included in the UNESCO cultural heritage. (01.07.2022). *Eurosolidarity_poltava1*. Retrieved from: https://www.tiktok.com/@eurosolidarity_poltava1/video/7115446072138386694?q=юнеско про україну&t=1689773979380 [in Ukrainian].

5. British singer Harry Styles once again supported Ukraine! (03.07.2023). *Fenyx News*. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=47V4ljcJTFE> [in Ukrainian].

6. The exhibition “At the epicenter of the storm: modernism in Ukraine, 1900–1930” has opened in Madrid. (29.11.2022). *Esthetegazeta*. Retrieved from: <https://www.esthetegazeta.com/post/виставка-в-епіцентрі-бурі-модернізм-в-україні-1900-1930-відкрилася-у-мадриді> [in Ukrainian].

7. Cultural figures who supported Ukraine. *Wikipedia*. Retrieved from: https://uk.wikipedia.org/wiki/Діячі_культури,_що_підтримали_Україну [in Ukrainian].

8. Dyatel, O. (20.06.2022). Artists are diplomats of culture, or Why all Ukrainian art is now political. lb.ua. Retrieved from: https://lb.ua/blog/olga_diatel/520673_mittsi-diplomati_vid_kulturi_abo.html [in Ukrainian].
9. Doroshenko, K. (27.03.2023). Ukrainian Atlantis. The exhibition in Madrid opens Ukrainian modernism to the world. Ukrainska Pravda. Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/columns/2023/03/27/253550/> [in Ukrainian].
10. Jerzy Onuch: "Cultural diplomacy is selling the country's image through the means of culture" (25.11.2015). Livyi bereh. Retrieved from: https://lb.ua/culture/2015/11/25/321735_iezhi_onuh_k_ulturna_diplomatiya_tse.html [in Ukrainian].
11. Yermicheva, L. Tina Peresunko: "Shchedryk" comes to us not from Petlyura's cultural diplomacy, but from Hollywood films. Retrieved from: <https://www.prostir.ua/?focus=schedryk-do-nas-pryhodyt-ne-z-kulturnoji-dyplomatiiji-petlyury-a-z-hollivudskyh-filmiv> [in Ukrainian].
12. Zhadan about the interest of foreigners in the Ukrainian language and culture. Radio Svoboda. Retrieved from: https://www.tiktok.com/@radio_svoboda.org/video/7231594137584160006?q=українська культура іноземцям&t=1689710130788 [in Ukrainian].
13. Zhartovska, M. (09.07.2022). Gov to defeat Russia in the layer for borscht – Yevhen Klopotenko.TA.ZA.ShO. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=2dYs9tOU8Lw> [in Ukrainian].
14. Zabiyaka, I. (12.06.2020). Cultural diplomacy: from self-knowledge to self-presentation. Ukrainian Cultural Fund. Retrieved from: <https://uaculture.org/texts/kulturna-dyplomatiya-vid-samopiznannya-do-samoprezentaciyi/> [in Ukrainian].
15. Foreigners learn Ukrainian: "A sweet-sounding and terribly difficult language". (11.11.2022). Studiya Palyanytsya. Retrieved from: <https://www.tiktok.com/@palyanytsya.studio/video/7164838150265638149?q=про культуру іноземцям&t=1689707333867> [in Ukrainian].
16. And I forgot about the white lard. malv.inka. Retrieved from: <https://www.tiktok.com/@malv.inka/video/7206700289229884677?q=українська культура іноземцям&t=1689710130788> [in Ukrainian].
17. Klymenko, V. (15.04.2016). Cultural diplomacy: an elegant tandem of art and politics. Ukrayinska pravda. Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/04/15/211092/> [in Ukrainian].
18. Culture in wartime: the diplomatic front. Institute of Culture Strategy. 2022. Retrieved from: <https://isc.lviv.ua/dyplomatiia-v-chasi-vijny/> [in Ukrainian].
19. Lelyk, M. B. Cultural diplomacy as a component of state communication: the art of presenting Ukraine (a review of press and Internet materials for 2019–2021). Retrieved from: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2021/Culture11.10.pdf [in Ukrainian].
20. Lutsyshyn, H., Honcharuk, A. (2017). Features of the development of cultural diplomacy in modern conditions. Humanitarian vision, 3 (1), 25–30. Retrieved from: file:///C:/Users/User/Downloads/hv_2017_3_1_7.pdf [in Ukrainian].
21. "The Month of Cultural Diplomacy of Ukraine" on Wikipedia will be held for the second time. Ukrayinskyy instytut. (2022). Retrieved from: <https://ui.org.ua/news/news-cultural-diplomacy/ukraines-cultural-diplomacy-month-for-the-second-time/> [in Ukrainian].
22. The Month of Cultural Diplomacy of Ukraine. Ukrayinskyy instytut. (2023). Retrieved from: <https://ui.org.ua/sectors/projects/cross-sector-projects/ukraines-cultural-diplomacy-month-on-wikipedia-2/> [in Ukrainian].
23. "We have blood on our hands" – Arnold Schwarzenegger. (20.09.2022). Today2022. Retrieved from: https://www.tiktok.com/@life_today2022/video/7145265064054983982?q=швацнегер%20україна&t=168977786620 [in Ukrainian].
24. I conduct educational program for foreigners! Olga.tokar.noty. Retrieved from: <https://www.tiktok.com/@olga.tokar.noty/video/7247979650507427099?q=про культуру іноземцям&t=1689707333867> [in Ukrainian].
25. Romanyuk, N. (2022). Culinary diplomacy as a tool of international interaction. International relations, public communications and regional studies, 1 (12), 30–44. Retrieved from: <https://www.relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/249/222> [in Ukrainian].
26. Serga Kolya. About Loboda, Max Barskyi, Potap and the responsibility of cultural figures to the audience. Thekolyalovesyou. Retrieved from: <https://www.tiktok.com/@thekolyalovesyou/video/7249364327919062315> [in Ukrainian].
27. Scandal over an attack on the center of Lviv. What did UNESCO say? Shok.news. Retrieved from: <https://www.tiktok.com/@shok.news.ua/video/7253439439500872965?q=юнеско про україну&t=1689773979380> [in Ukrainian].
28. What are you, UNESCO? Concerned? (2023). The_mysteztvo. Retrieved from: <https://www.instagram.com/p/CvCGf3WNgxF/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D> [in Ukrainian].
29. Stasevska, O. A., Malanchuk, I. I. (2021). Cultural diplomacy: symbiosis of cultural and legal potential. Law and innovation, 1 (33), 89–95. Retrieved from: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/8d0dc6a4-d9ff-4b20-b251-3fae31a93d5e/content> [in Ukrainian].
30. Sharp news. (02.05.2022). Chotki_novyny. Retrieved from: https://www.tiktok.com/@chotki_news/video/7093153317311778053?q=джолі україна&t=1689776460738 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 12.04.2023
Отримано після доопрацювання 15.05.2023
Прийнято до друку 23.05.2023*